

Erwinia berokkent pootgoedsector vele miljoenen schade

Henri Prins en Annemarie Breukers

De besmetting met Erwinia, een rotveroorzakende bacterieziekte, heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een serieus probleem in de pootgoedsector. Gemiddeld werd in de periode 2003-2007 16% van de oppervlakte pootaardappelen gedeclasseerd of afgekeurd als gevolg van Erwinia. De kosten bestaan voor de teler uit een lagere opbrengstprijis en uit onbruikbaar geraken van de pootgoedvoorraad. De handelshuizen lijden schade door margedaling en reclameringen van afnemers. De totale schade over de beschouwde periode beliep gemiddeld 12 miljoen euro per jaar. In 2007 waren de totale kosten zelfs bijna dubbel zo groot. Voor de toekomst dreigt extra schade als het goede imago van Nederlands pootgoed door de Erwinia-problematiek zou worden aangetast. Deze conclusies worden getrokken in een onderzoek dat het LEI heeft uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO).

Sectorbelang

De Nederlandse pootaardappelteelt heeft haar vooraanstaande positie als grootste exportland ter wereld te danken aan de constante en hoge productkwaliteit. Om deze positie te behouden worden er strenge eisen gesteld aan de kwaliteit van pootaardappelen. Versoepeling van deze eisen is niet aan de orde om imagoschade zoveel mogelijk te voorkomen. De laatste jaren worden in toenemende mate aardappelen afgekeurd vanwege aantasting door Erwinia. Pootaardappelen van besmette percelen mogen niet meer voor vermeerderingsdoelen worden gebruikt. Zij komen hooguit in de klasse A terecht en mogen dus alleen nog worden gebruikt voor de teelt van consumptie-, zetmeel- of voeraardappelen. Bij een ernstige besmetting worden de pootaardappelen geheel afgekeurd en direct afgezet in het consumptiecircuut.

Besmettingsdruk

De besmettingsdruk varieert sterk tussen de verschillende jaren (figuur 1). In 2004 werd slechts 6% van de oppervlakte pootaardappelen gedeclasseerd of afgekeurd; in 2007 was die 22%. Ongeveer driekwart van de besmette percelen krijgt te maken met declassering tot hooguit klasse A. Als de besmetting oploopt tot meer dan 0,1% mag de partij niet meer als pootgoed worden gebruikt en wordt deze als consumptieaardappelen afgezet. Dit betreft ongeveer een kwart van de besmette partijen.

Directe schade

De jaarlijkse gemiddelde directe schade voor de telers is becijferd op 12 miljoen euro, bestaande uit 5,9 miljoen euro als gevolg van declassering, 5,3 miljoen euro als gevolg van afkeuring en 0,8 miljoen euro door extra kosten omdat nieuw pootgoed moet worden aangeschaft. Dit is 3,5% van de totale omzet van pootaardappelen, ofwel 1 eurocent per kg. Tussen de verschillende jaren varieert de schade voor de telers van 3,9 miljoen euro in 2004 tot 24 miljoen euro in 2007. Naast de telers lijden ook de handelshuizen schade, namelijk door margedaling (voor de hoger geklasseerde pootaardappelen gelden hogere handelsmarges) en schade als gevolg van reclameringen achteraf als een al geleverde partij toch besmet blijkt te zijn. Voor de handelshuizen is de schade geraamd op gemiddeld 5 miljoen euro, variërend van 1,6 miljoen euro in 2004 tot 7,5 miljoen euro in 2007. De schade voor de handelshuizen is 1,5% van de omzet, ofwel 0,4 eurocent per kg pootaardappelen. In de schadeberekening is geen rekening gehouden met een mogelijk prijsopdrijvend effect voor het geval dat in individuele jaren het aantal afkeuringen van zodanige omvang is dat er daardoor krapte op de pootaardappelmarkt ontstaat.

Indirecte schade

Naast de directe schade heeft het LEI ook onderzocht of er sprake is van mogelijke indirecte schade, veroorzaakt door imagoverlies. Dit kan vooral optreden als afnemers van het pootgoed de kwaliteit van het Nederlandse pootgoed door de Erwinia problemen in twijfel gaan trekken. Gevolg zou een geringere vraag naar Nederlands pootgoed zijn bij een lager prijsniveau. Uit de analyse blijkt dat imagoschade tot nog toe is uitgebleven, maar dat voor de naaste toekomst imagoschade wel degelijk voor de hand ligt. De meest waarschijnlijke omvang van de schade is geraamd op circa 5 miljoen euro, maar in het ongunstigste geval kan het oplopen tot meer dan 10 miljoen euro.

Potentiële schade

Sommatie van de gemiddelde directe en indirecte schade van Erwinia bij zowel de telers als bij de handelshuizen levert voor de toekomst bij ongewijzigde omvang van de Erwinia-problematiek een totaal op van ongeveer 22 miljoen euro. Dit bedrag komt overeen met 1,8 eurocent per kg poot aardappelen, ofwel met circa 6% van de omzet van poot aardappelen.

